

Heerlen

De heer T. Nefjodov,
Alhier

Heerlen,
12 maart 2024
Onderwerp
Beantwoording vragen ex. art. 33 RvO.

Documentnummer
94171

Geachte heer Nefjodov,

Op 23 januari 2024 heeft u vragen gesteld inzake artikel 33 vragen Mogelijke misstanden Mondriaan Heerlen. Aangezien deze vragen niet binnen de daarvoor gestelde termijn beantwoord konden worden, heeft u op 20 februari 2024 een uitstelbericht ontvangen. Onderstaand treft u nu de antwoorden op uw vragen aan.

Vraag 1

Hoe kijkt het college naar de weergegeven ervaringen van dit slachtoffer?

Antwoord

Wij nemen er met spijt kennis van dat dit slachtoffer haar verblijf bij Mondriaan destijds heeft ervaren zoals door haar verwoord.

Vraag 2

Herkent en omarmt het college de aanbevelingen uit het onderzoek van Stichting 'Het Vergeten Kind'? ¹

Antwoord

Wij vinden het van groot belang dat jeugdigen in iedere vorm van jeugdzorg met respect worden behandeld en de positieve aandacht krijgen die hen toekomt.

Voor de volledigheid merken we het volgende op.

Het onderzoek van Stichting Het Vergeten Kind heeft betrekking op jeugdigen in de *gesloten* jeugdzorg. De enige gesloten jeugdzorginstelling in onze regio is Via Jeugd. Mondriaan valt als GGZ-instelling *niet* onder de gesloten jeugdzorg. Mondriaan is een psychiatrische zorginstelling, onder meer voor kinderen en jongeren met ernstige psychiatrische problematiek, waarin behandeling centraal staat. Mondriaan heeft één zogenaamde gesloten jeugd GGZ-afdeling: de High & Intensive Care (HIC), met 7 bedden. Dit is een afdeling met gesloten deuren vanwege de veiligheid van jeugdige patiënten. Dit is iets wezenlijks anders dan een gesloten jeugdzorginstelling.

¹ <https://nos.nl/artikel/2413540-onderzoek-meeste-jongeren-komen-beschadigd-uit-gesloten-jeugdzorg>.

Vraag 3

Erkent het college de noodzaak om tegen mogelijke misstanden binnen Mondriaan op te treden?

Antwoord

Wij kunnen hier op voorhand geen uitspraak over doen. Zorgvuldigheid vereist dat er objectief aangetoond moet worden of er sprake is van misstanden en hoe deze kwalificeren. Wanneer er na objectieve aantoning sprake blijkt te zijn van misstanden wordt hier passend tegen opgetreden richting opdrachtnemer.

Mocht er binnen Mondriaan sprake zijn van misstanden, dan ligt het primair op de weg van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) om daarop te reageren.

Deze inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van de jeugdhulp in Nederland.

Daarnaast bewaakt de inspectie ook de rechten van cliënten. Het regulier toezicht op Mondriaan geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat er sprake is van misstanden bij Mondriaan.

Vraag 4

Welke relatie (subsidiërend, toezichthoudend, of anderszins) heeft de gemeente met Mondriaan? Is zij bijvoorbeeld lid van het bestuur of beoordeelt de gemeente op afstand mee in de zorg?

Antwoord

De gemeente Heerlen is geen lid van de Raad van Bestuur of de Raad van Toezicht van de stichting Mondriaan.

De zestien gemeenten Zuid-Limburg werken samen binnen het samenwerkingsverband 'jeugdregio Zuid-Limburg'. De verwerving van de jeugdzorg loopt via de centrumgemeente Maastricht, afgestemd met de overige gemeenten.

Vanuit de regio vinden er periodieke gesprekken plaats met opdrachtnemers, waaronder Mondriaan. Als er signalen worden ontvangen door de regio worden deze met de opdrachtnemer besproken.

Vanuit de dienstverleningsovereenkomst (DVO), gesloten door de regio met opdrachtnemer, worden er een aantal uitvoeringseisen gesteld. Er worden consequenties verbonden aan het niet/onvoldoende nakomen van deze voorwaarden.

Zoals u weet, hebben Heerlen, Landgraaf en Voerendaal de ambulante jeugdhulp en lokaal preventieve activiteiten apart, via JENS, ingekocht. Voor de overige vormen van jeugdzorg verloopt de verwerving via centrumgemeente Maastricht.

Vraag 5

Wat kan en zal de gemeente ondernemen naar aanleiding van het signaal rondom mogelijke, zeer schrijnende misstanden?

Antwoord

Indien er zorgwekkende signalen binnenkomen zal de gemeente Maastricht deze, mede namens de overige gemeenten Zuid-Limburg, serieus en zorgvuldig oppakken. Belangrijk aspect hiervan is dat navraag wordt gedaan bij de betreffende jeugdzorgaanbieder. Daarnaast is het mogelijk om eventuele misstanden te melden bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, zij kunnen een onafhankelijk onderzoek instellen op verzoek van de regio. Het regulier toezicht op Mondriaan geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat er sprake is van misstanden. Zie ook het antwoord op vraag 3.

Vraag 6

Bestaat er in Heerlen een 'tussenstap'-fase voordat een opname in het Mondriaan plaatsvindt? Zo ja, onder welke voorwaarden? Zo nee, kan een oriëntatie naar een dergelijk alternatief worden verricht?

Antwoord

Voordat een jeugdige in een klinische jeugdzorgsetting zoals Mondriaan terechtkomt, is er meestal al een lang traject aan voorafgegaan. Binnen de jeugdzorg is passende hulp altijd het uitgangspunt. Indien mogelijk in ambulante vorm, pas als dit niet mogelijk is, wordt hulp geboden in een verblijfssetting.

In Heerlen zet JENS volop in op preventie en vroegsignalering. Mocht een jeugdige toch (tijdelijk) niet meer thuis kunnen wonen, dan wordt gezocht naar een oplossing die geldt als 'zo thuis mogelijk' (pleeggezin, gezinshuis) en ook 'van een zo kort mogelijke duur'. Mochten deze vormen van jeugdhulp niet volstaan, dan kan het noodzakelijk zijn dat er jeugdhulp wordt geboden in een verblijfssetting.

Mondriaan is lid van de coöperatie JENS, haar medewerkers participeren in de activiteiten en gebiedsteams van JENS en hun aanvullende behandelingen vinden zoveel als mogelijk plaats in de vertrouwde omgeving van het kind en dichtbij het gezin. Indien een kind en gezin/systeem onverhoopt toch in crisis geraken en ambulante behandeling ontoereikend is, dan behoort een klinische opname bij Mondriaan tot de mogelijkheden.

De in het artikel genoemde groep is de High & Intensive Care (HIC). Hierbij wordt de eerste 48 uur een ouder mee opgenomen. Het doel is om de opname zo kort mogelijk te houden en de behandeling ambulant verder te vervolgen.

Vraag 7

Welke invloed zou de gemeente kunnen uitoefenen in een dergelijke 'tussenstap'-fase (dus voordat een patiënt bij Mondriaan terechtkomt)? Mogelijk kan de gemeente beter sturen in een dergelijk voortraject?

Antwoord

Zie antwoord vraag 6.

Vraag 8

Indien de invloed van de gemeente (al dan niet zeer) beperkt is ten aanzien van Mondriaan: Wat kan het college alsnog doen om tot het uiterste te gaan ten aanzien van de zorgelijke signalen van diverse jonge Heerlenaren en de alarmerende bevindingen van Stichting 'Het Vergeten Kind'? Denk hierbij aan bijvoorbeeld een lobby jegens Mondriaan, aankaarting jegens het Rijk, e.d.

Antwoord

Zoals bij vorige vragen aangegeven, zal Heerlen/de centrumgemeente Maastricht bij zorgelijke signalen haar rol vervullen en deze signalen serieus en zorgvuldig oppakken.

De inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) houdt toezicht op de jeugdzorg. Daarnaast bewaakt de inspectie ook de rechten van cliënten. Mocht er binnen Mondriaan sprake zijn van misstanden, dan ligt het primair op de weg van de IGJ. Wij hebben overigens geen aanleiding om te vermoeden dat er op dit moment misstanden zijn in de werkwijze van Mondriaan.

Mondriaan heeft ons aanvullend geïnformeerd dat “in het geval van melding of signalen van mogelijke incidenten, onderzocht wordt of er sprake is van verwijtbaar handelen en dat waar nodig verbetermaatregelen worden geformuleerd. Mondriaan neemt signalen serieus en is continu in ontwikkeling en op zoek naar manieren om de behandeling voor haar complexe doelgroep te optimaliseren. Tijdens het laatste inspectiebezoek van oktober 2022, is dat ook gebleken.”

Vraag 9

Weet het college of Mondriaan standaard al haar patiënten op de hoogte houdt over de klachtenregeling en hoe die (al dan niet middels vertrouwenspersoon) kan worden opgestart? Deze vraag richt zich in het bijzonder ten aanzien van mentaal kwetsbare minderjarigen?

Antwoord

Ja, Mondriaan geeft aan dit te standaard te doen, daartoe is men ook verplicht. “Zowel patiënten als ex-patiënten kunnen een klacht indienen bij Mondriaan. Het maakt niet uit of patiënt wel of niet meer in zorg is. Een (ex-)patiënt hoeft niet zelf een klacht in te dienen, er kan namens hem of haar een klacht worden ingediend (mits (ex-)patiënt daarvoor toestemming geeft). Ouders van een (ex-)patiënt vanaf 12 jaar kunnen alleen een klacht indienen als zij toestemming van hun zoon of dochter hebben.

Een (ex-)patiënt kan een klacht indienen bij alle medewerkers van Mondriaan, de externe patiëntenvertrouwenspersoon (pvp), de familievertrouwenspersoon (voor familie), de klachtenfunctionaris, de klachtencommissie, directie, RvB. Als een klacht bij de klachtencommissie binnenkomt, wordt altijd gekeken of de (ex-)patiënt ondersteund kan worden.

Bij Jeugdklachten wordt gekeken of ouders kunnen ondersteunen, dat is afhankelijk van de leeftijd en wat de (ex-)patiënt wil. Als dat niet het geval is, wordt de pvp gevraagd. Eventueel wordt er via de klachtenfunctionaris een gesprek gepland met de behandelaar.”

De uitgebreide klachtenregeling van Mondriaan is makkelijk raadpleegbaar via haar website.

Vraag 10

Hoe is het mogelijk dat, ondanks de klachtenregeling, dergelijke schrijnende situaties ongestraft blijven en tegelijkertijd grotendeels buiten het oog van de samenleving geschieden?

Antwoord

Zoals eerder aangegeven, kunnen wij niet onderschrijven dat er sprake was of is van schrijnende situaties, dit zal objectief aangetoond moeten worden. De inspectie houdt toezicht op de zorg en bij signalen of klachten heeft de IGJ de mogelijkheid onderzoek te doen bij een instelling.

Aanvullend heeft Mondriaan ons als volgt geïnformeerd. “Bij klinische opname is er per definitie sprake van ernstige complexe problematiek. Het kan binnen deze setting vrijwel niet anders dan dat er situaties zijn waarbinnen zorgprofessionals van de verschillende afdelingen ‘drang en dwang’ moeten toepassen, bijvoorbeeld als hun eigen, dan wel de veiligheid van andere jeugdigen, in het geding is. Dit gebeurt nooit zonder geldige reden en dit handelen is strikt geprotocolleerd en daarmee controleerbaar op legitimiteit. Het toepassen van dwang en drang wordt altijd, waar mogelijk vooraf, beoordeeld door een medisch specialist.

Ook heeft Mondriaan een klachtenregeling (zie ook antwoord op vraag 9) voor jeugdigen, die van oordeel zijn, dat zij ten onrechte met 'drang en dwang' geconfronteerd zijn. Het is niet zo 'dat zaken buiten het oog van de samenleving gehouden worden', in de jaarverantwoording wordt wel degelijk verwezen naar klachtenbehandeling. Het geheel wordt volgens wetgeving gedocumenteerd."

Vraag 11

Weet het college (of kan het college achterhalen) of ex-patiënten toegang hebben tot hun behandeldossier en behandelplan?

Antwoord

Mondriaan heeft in reactie op deze vraag laten weten een uitgebreid protocol te hebben aangaande de rechten van patiënten ten aanzien van de inzage in hun dossier. "Dit protocol is gebaseerd op de vigerende wet- en regelgeving. Dit protocol regelt eveneens de rechten m.b.t. inzage door oud-patiënten. Uitgangspunt is dat een patiënt recht heeft op het inzien in het dossier en recht heeft op het ontvangen van een (elektronisch) afschrift ervan. De patiënt heeft ook recht te weten wie bepaalde informatie in het dossier heeft ingezien of opgevraagd, en op welke datum (de 'loggegevens') Door het indienen van een verzoek op inzage van het dossier of een kopie dossier kan hier uitwerking aan gegeven worden. Tenzij er een verzoek om vernietiging wordt gedaan wordt het dossier minimaal 20 jaar bewaard, na afsluiting behandeling. Ook bij de Wet verplichte ggz geldt de bewaartermijn van 20 jaar."

Vraag 12

Is er en zo ja, wat is het 'genezings- en revalidatiepercentage' van de patiënten die de gesloten inrichting van Mondriaan Heerlen betreden?

Antwoord

Zoals in het antwoord op vraag 2 toegelicht is Mondriaan geen gesloten jeugdzorginstelling.

Verder heeft Mondriaan ons geïnformeerd dat "de term 'genezings- en revalidatiepercentage' een begrip is dat in de jeugdpsychiatrie niet wordt gehanteerd. Het kan niet vergeleken worden met een gebroken arm die na enkele weken weer hersteld is. Het antwoord is, net zoals de term zelf, complexer van aard.

De kwaliteit van de dienstverlening wordt op verschillende manieren getoetst en gemonitord door zowel Mondriaan zelf als daartoe bevoegde onafhankelijke instanties.

Het clienttevredenheidscijfer van Mondriaan Kind en Jeugd in 2023 was een 8,4. In het kader van de kwaliteitscyclus vinden jaarlijks externe audits plaats. De recente HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) - audit leverde geen tekortkomingen op.

De IGJ heeft in oktober 2022 toezicht uitgevoerd bij Mondriaan HIC/Argo. De conclusie van de inspectie was dat zij Mondriaan Argo/HIC in staat acht verantwoorde hulp te bieden en de inspectie is positief over de lerende houding van de aanbieder en het beoogde effect op jeugdigen en ouders. De voorgenomen verbeteracties geven de inspectie vertrouwen in het aanpakken van de verbeterpunten en het voortzetten van de zorg die Mondriaan Argo/HIC biedt."

Vraag 13

Indien dergelijke cijfers ontbreken: Ziet het college reden om dit te achterhalen?

Antwoord

Gezien het voorgaande zien wij hier geen reden toe.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de secretaris,
drs. V.N. Gosselink-Van Dijk

de burgemeester,
drs. R. Wever